

מחיקו
ד' ח':
להשמ
במקף
אשר אשמע בקלו.

ד' י"א: מ' שם פה - יש לנגן את שני המונחים כראוי, ואין להשמיט את המונח השני ולהטעים מ' שם פה במקף.

הלך אָנְכִי יי - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים הלך אָנְכִי יי.

ד' י"ד: ויחראף - יש להזהר שלא להבליע את האלף ולקרוא ויחרף.

ד' ט"ו: והוריתי - הטעם מלרע בתי"ו.

ד' ט"ז: והיה - הטעם מלעיל בה"א.

ד' י"ח: חתנו - התי"ו בשווא נע.

ד' י"ט: כל האנשים - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים כל האנשים.

המבקשים - המ"ם רפה, ובשווא נעלה.

ד' כ"ג: הנה אנכי הנה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים הנה אנכי הנה.

ד' כ"ח: ואת כל האתת - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים ואת כל האתת.

ה' ד': לכו - הטעם מלרע בכ"ף.

כעושה שתי רשויות ח"ו. אלא הכל ענין אחד: ויאמר עוד א- להים, וכך מובן שתיבת עוד קאי על ויאמר.

א- להי אברהם א- להי יצחק וא- להי יעקב שלחני אליכם - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבת יעקב, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר* שבתבת יצחק, שאם לא יטעים כראוי ישמע ששלחו א- להי אברהם ויצחק, וגם א- להי יעקב, ונראה כעושה שתי רשויות ח"ו.

ג' ט"ז: פקדתי - הדלי"ת בשווא נח, ולא בשווא נע, למרות הקושי. ויש להזהר שלא להבליעה בתי"ו שישמע כאילו קרא פקתי. או לחלוקה לשתי מילים ולקרוא פקדתי. ואם אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את הדלי"ת או לחלוקה לשתי מילים, עדיף לקרוא בשווא נע.

ג' י"ח: העבריים - יש להגות את הו"ד כראוי, ולא להבליעה בחיריק שתחת הרי"ש ולקרוא העברים.

ג' כ"א: תלכו - הלמ"ד בצירי. ואין לקרוא תלכו בשווא נע.

ד' ב': ויאמר אליו מה זה בידך - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבת יי, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר* שבתבת אליו, שאם לא יטעים כראוי ישמע שמה הוא השואל את ה', בעוד שפירושו שה' הוא השואל את משה.

מה זה - כתיב מה וקרי מה זה. אך אין הכוונה שיש להפריד בין התיבות בקריאה, אלא הכוונה שהפירוש הוא מה זה.

ד' ז': וישב - הו"ד בקמץ, והטעם מלעיל ביו"ד. והוא לשון חזרה. והקורא וישב בפתח ומלרע* משנה משמעות ללשון נשיבה והפרחה.

כז וראה גליון פרשת וישב תשע"ה הערה כ"ז.

כח ולא יתכן כלל שיבוא כאן שווא נע, שהרי אין שווא נע בא לפני דגש. וכל הטעם שהתי"ו דגושה, משום שלפניה שווא נח.

כט הגיית הדלי"ת הרפה דומה להגיית האות זי"ן, ואין כל קושי להגותה בשווא נח לפני האות תי"ו, אך כיון שאצל האשכנזים והספרדים נשתכחה הגיית הדלי"ת הרפה, והוגים כל דלי"ת כמו הדלי"ת הדגושה בדגש קל, נוצר קושי להגותה לפני האות תי"ו (וראה מש"כ בזה בשו"ת פאת שדך ח"ב סוף סימן כ"ד).

ל והוא נמנה במסורה (אבלה ואכלה סעיף 99, ספר המסורה חלק ב' עמ' 54) בכלל המילים שכתובים כמילה אחת ונקראים כשתי מילים.

לא מבואר במדקדקים (ר' יהודה חיוג' שלשה ספרי דקדוק עמ' 8, ד"ק, מכלול ע"ח ע"ב ועוד) שדגש חזק הבא בראש תיבה, מטרתו לסגור את ההברה הפתוחה שבתבה הקודמת, ואע"פ שנכתבות בשתי תיבות נקראות ברהיטות כתיבה אחת, וכגון מה זה, מה פרצת, הנקראים מה זה, מפרצת. והה"א נעלמת לגמרי, ואין בה אפילו המשכת המבטא.

וכתבו המדקדקים (ר' יהודה חיוג' שם, ד"ק שם, ר' משה הנקדן, דרכי הנקוד והנגינת, ד"ה עתה אדבר על המקף) שפעמים שהה"א הזאת שאינה נקראת הוסרה גם מהמכתב, כגון: מה בידך (באן), וכגון: מלכם תדקאו עמי (ישעיה ג' ט"ו). ונמצא שהקרי והכתיב שווים.

לב בספר מסלול (נתיב י"ג מלל ק"ב, דף ע"ב) האריך לדבר בזה, וכתב שהכוונה כאן ב"קרי" הוא רק לפירוש המילה, ולא לאופן קריאת התיבה בפה. וכן כתב כאן בקצרה בספר מסורת הקריאה: מזה. נמסר עליו מה זה קרי וכו', וכוונתם בזה, דהפירוש ממילה זו כמו שהיה שתי מילות מה זה, אבל באמת הקורא צריך לקרות הזי"ן בדגש, וא"כ צריך לקרות מילה אחת, שהרי אפילו היה כתוב שתי מילות היה קוראם כמו מילה אחת, כמו מה טבו והדומים להם. ובאמת יש מקומות נוספים בהם אין כוונת ה"קרי" להורות על אופן קריאה שונה מהכתיב, אלא כוונת ה"קרי" שפירוש המילה אינו כפי הכתיב, כגון: אשר לו יעדה (שמות כ"א ח'), שכתב "לא" וקרי "לו", והלא הקריאה בפה שווה בשניהם, שהלא האלף והו"ו הן אותיות נחות שאינן נשמעות כלל בקריאה,

ובשני האופנים קוראים רק למ"ד בחולם (וכמו שכתב בפירוש ר' יהודה אבן חיוג' (שלשה ספרי דקדוק עמ' 11), שאין שני באופן הקריאה בין "לא" לבין "לו", והובאו דבריו באבן עזרא (שמות כ"א ח'), וכן משמע בדקדוקי הטעמים (סעיף 8)), וכוונת המסורה המוסרת על קרי וכתב, שאע"פ שכתב "לא" באל"ף, הכוונה היא "לו" בוי"ו.

וכיוצא בזה מצאנו פעמים נוספות, כגון: הוא עשנו ולו אנחנו (תהלים ק' ג'), וכגון: ולקח אבי הנערה (דברים כ"ב ט"ו), שכתב "הנער" וקרי "הנערה", והלא הקריאה בפה שווה בשניהם, שהלא הה"א היא אות נחה שאינה נשמעת כלל בקריאה, ואם קוראים "הנער" ברי"ש קמוצה, אין הבדל אם כתובה אות ה"א או לא, וכוונת המסורה המוסרת על קרי וכתב, שאע"פ שכתב "הנער" בלא ה"א, שהוא כתיב המשמש בדרך כלל לזכר, כאן הכוונה לנקבה ולא לזכר.

וכעין זה מצאנו גם בתלמוד ובמדרשים, שכתוב "אל תקרי כך אלא כך", אין הכוונה תמיד לאופן קריאה שונה, אלא הכוונה אל תפרש כך אלא כך, אע"פ שהקריאה בפה שווה בשני האופנים, וכמו שכתבו תוס' (ערכין ט"ו ע"ב ד"ה אל תקרי) לפרש בגמרא, והביאו לזה ראה מהספרי (דברים ל"ד ו') שגם שם מצאנו כן.

לז לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, אם יטעימו את התיבה מלרע, אע"פ שעשו שלא כדון, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת עדיין ע"י הקמץ. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול בין המשמעים הוא ע"י ההטעמה מלעיל, אם יטעימו מלרע, יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

לד ענין זה מבואר בגליון פרשת בראשית תשע"ו הערה כ"ב.

לה עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה.

וכאן מוכח שהמ"ם בשווא נע מזה שיש מתג לפני המ"ם, ומילה זו אינה מופיעה ביוצאים מן הכלל במסורה הנקראים בשווא נח למרות המתג.

וכן מוכח מזה שבכמה כתבי יד (ט"ה ס"ב ס"ג ס"א ס"ב) המ"ם כאן מנוקדת בחטף פתח (וכן יש להוכיח מכאן ארס צובה, שאע"פ שחסר כאן, בשני המקומות הנוספים במקרא בהם מופיעה תיבת "המבקשים" (שמואל א' כ"ה כ"ו, ירמיה י"א כ"א) המ"ם מנוקדת בחטף פתח), (והיינו שהשווא נע, כמבואר במאמר החטפים שחטף פתח באות לא גרונת הוא סימן לשווא נע). ומוכח שהשווא נע.